

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

74. Veri Dei notitia sensim deflux.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

templis caret, simulachris, & Sacerdotibus, nec sacrificia, nec ritus habet nisi civiles, politici cultus, & promiscuè omnibus obiri permisos, ut qui nihil sacrum contineant. Esto enim paucorum vel impietas vel ignorantia nonnulla eos superstitione fœdauerit, sed hæc Sapientum iudicio damnata est, & ludibrio habita, ut propterea nihil veter quo minus possint generatim Literatorum ritus civiles appellari, & ex prima sui institutione innocenti, & pura à Christianis usurpari. Porro hanc Literatorum vel Academiam vel sectam, qui Atheorum dicunt, meo iudicio perperam longèque à vero sentiunt, cum Monarcham illum supremum, & cœli dominum semper ab sui exordio adorant, offerendumque illi sacrificium, propter excellentiam maiestatis, non putant posse conuenientiùs alteri, quàm Regi committi: venerationem verò præsidum geniorum, qui partes orbis quatuor, annique moderantur, & similium, tanto superioris ordinis, quanto latioris imperij, hanc amplioribus Magistratibus assignat; minoribus autem custodes vrbum, montium, & aquarum colendos attribuit, sed in veteres ritus tam multa nunc irrepunt improba, ut iis antiqua præfocetur illorum integritas. Facit huc Priscorum apud Sinas Theologorum stylus, ij cultu publico afficiendos spiritus populo representaturi, formis abstinebant corporeis, quòd intelligerent mentes illas ab omni concretione materiæ esse alienas, ergo in pictis elegantissimè tabulis, eorum nomen aureo scribebant caractere, illasque in templis, & aulis, aduentum venerationi exponebant: subtilitatem hanc auorum, excepit nepotum religio crassior; eosdem genios penicillo & scalpulo humana effigie expresserunt (saluo ut etiam apud nos sit, veri iudicio) & mutuo sumpta ex sensibus ad subiiciendas animo rerum imagines, discriminante ab iis quæ sunt naturæ spirituum propria; quare Literatorum secta ex originis suæ documentis primariis abest ab Athiæ impietate longissimè. Verum enim verò senectuti rerum offundit caliginem ipsa seculorum longinquitas, nec minus animi quàm corporis luminibus ætas nimia officit; accessere ad hanc cæcitatem magisteria errorum plura etiam quam sectarum, vel nata inter Sinas, vel purgata peregrinitate ab iis adscita, hinc ille quondam tam illustris, & fulgens Veri summi splendor, purarum mentium & Dei notitia in eam sensum degenerauit obscuritatem, & tenebras, ut certaretur vtrimque an essent spiritus, & an esset Deus? verique inueniendi proiecta spes, statueretur saltem in eo standum in quo minus foret errandi periculum, hoc est premendum silentio hunc nodum, nec inquirendum de cætero an esset Deus? quo item silentio quæstionem illam sepultam voluerant tanquam nullo disputationum extricabilem nisu, an esset ab æterno mundus? an certo tempore conditus; superuenit his spuria quam dixi natio interpretantium de materia & principiis naturæ quæ antiqui Sinarum Magistri de Deo & Angelis scripserant, quos esse quidem minimè negabant, sed scriptorum illorum conceptis sententiis nequaquam

74.
Veri Dei notitia sensum deflux.

nequaquam probari philosophabantur. Hæc ab Theologis præstanti scientia, & peritia rerum Sinensium diu multumque disputata euicere id tandem, ne possit Athiæ macula Literatorum appingi sectæ, tamen in ea non desissent, qui priuatim apud se illud insanirent *non est Deus*, & ex ingenio pecudum sentirent animam cum corpore pariter interire; vnde illud eorum delirium, potiones ambrosias totis patrimoniis emendi ad perpetuandam in corpore hanc vitam, cui nullam fore credunt superstitem. Neque tamen ij secum pugnant, dum nihilominus functorum animas velut præditas sentiu, iis quos narrauimus honoribus prosequuntur; Duobus enim maximè nititur Literatorum secta, primum est regni totius communis; alterum priuata Literati cuiusque felicitas, virtute ac moribus paranda. Iam illi functorum parentum aut aliorum meritis impensi honores, vt viuos extimulent ad similia promerenda, & exemplo sint iunioribus ad eandem erga promeritos venerationem, adhibent largiter, & religiosè verum intra ciuilem rituum ordinem, nec ad solatium mortuorum, sed in viuentium documentum. Et verò iis etiam qui negant animum immortalem, non minus magnificè, diligenterque quàm aliis parentant, ne odio publico tanquam impij pateant, & factò suo filiis præeant, in negligenda maiorum reuerentiâ, & amore. At præ cæteris cordati cum ferre non possent, hominem iuxta, & pecudem pari æuo absumi, & aliunde existimarent immortalitatem, esse præmium meriti, non donum naturæ, aliam inire philosophandi viam: virtutem nimirum diuinitatis esse participem; quicquid animo inest corruptioni obnoxium tolli posse virtutis efficacitate; proinde etiam quicquid mortale est, purgari ad purum & attenuari tantoperè animum, vt concretionis impedimentum non sentiat, cui iam sit magis socius quàm corporatus; seiunctum ergo à corpore Deo iungi, & tanquam insitum arbori surculum, eius viuere immortalitate. Contra vitio crassescere animum, & coagmentatum corpori sic ei coalescere, vt eius vita viuat, eius corruptione corrumpatur, & pereat. Dignum potius laude quàm venia commentum; quod turba in tanta quadrupedum philosophantiam, saperent aliquid non humanum modo, sed superius humano: breuiter Literatorum schola, virtute sua se beans, & sustinens meta est antiquorum Stoa, præter virtutem seipsa contentam nullum ex virtute præmium expectans. Sed virginitatem quasi publico damnosam ab ea virtute exterminat; damnat Celibatam, Polygamos laudat, & proles numerosas; præceptum verò caritatis verbatim propemodum ex secunda tabula videtur exscripsisse, idque miris encomiis attollit; refert quin etiam Matthæus Riccius inter Literatos suo tempore vulgatum, ex Deo, natura, & mundo, corpus vnum constitui; eius corporis nos esse membra, proin communibus omnium commodis, rationibus, & amicitia, oportere ab singulis consuli.

Secundam sectam superstitionum effata stabiliunt priori planè con-

75.
Secta idolol